

Nu kommer modell-Mach!

Ända sedan första numret av den svenska flygtidningen Mach kom ut för fem år sedan har många läsare frågat oss om vi inte kunde ägna litet mer utrymme åt modellflyg.

Nu gör vi det! Från och med Mach 20, det första numret av Mach 1985, kommer det att finnas byggtips, presentationer av nyheter, tävlingsresultat och reportage i Mach under rubriken MODEL-Mach.

Vi tjuvstartar redan nu med ett byggtips som knyter an till Mach's artikelserie om "världens vackraste flygplan". Tore Loodin berättar och ger tips om hur man bygger en Schneider Cup-vinnare i skala, och vi har dessutom bilder från höstens uttagning till segelflyg-VM som nästa år går i Australien.

Du som läst Mach sedan starten vet att vi redan gjort en del minnesvärda modell-reportage, t.ex. om Radio-Viggen, DAMO-boxern och Stålrörs-Cuben. Allesammans små mästerverk i skala av oerhört skickliga modellbyggare.

Vi skall sträva efter att göra MODEL-Mach lika bra som de reportagen. Tore Loodin blir regelbunden medarbetare och får hjälp av Håkan Ahlström och det övriga Mach-gänget. Vi hoppas Tore's berättelse om hur han byggde sin Supermarine S6B skall göra dig sugen att bygga en egen modell, och även om vi inte nu skall avslöja allt som kommer i Mach i februari så kan vi i alla fall utlova ritningen på en utmanare till Tore's Schneider Cup-vinnare.

Prenumerera på Mach för 1985 så spar du 12 kronor jämfört med att köpa lösnummer. Och du behöver inte riskera att bli utan någon tidning.

Mach är förstås en bra present och ett bra julklappstips, både att ge och att önska sig. Du får Sveriges bästa flygläsning fyra gånger om året för bara 80 kronor. Använd kupongen på sidan 4, och väl mött i Mach 1985!

PS!

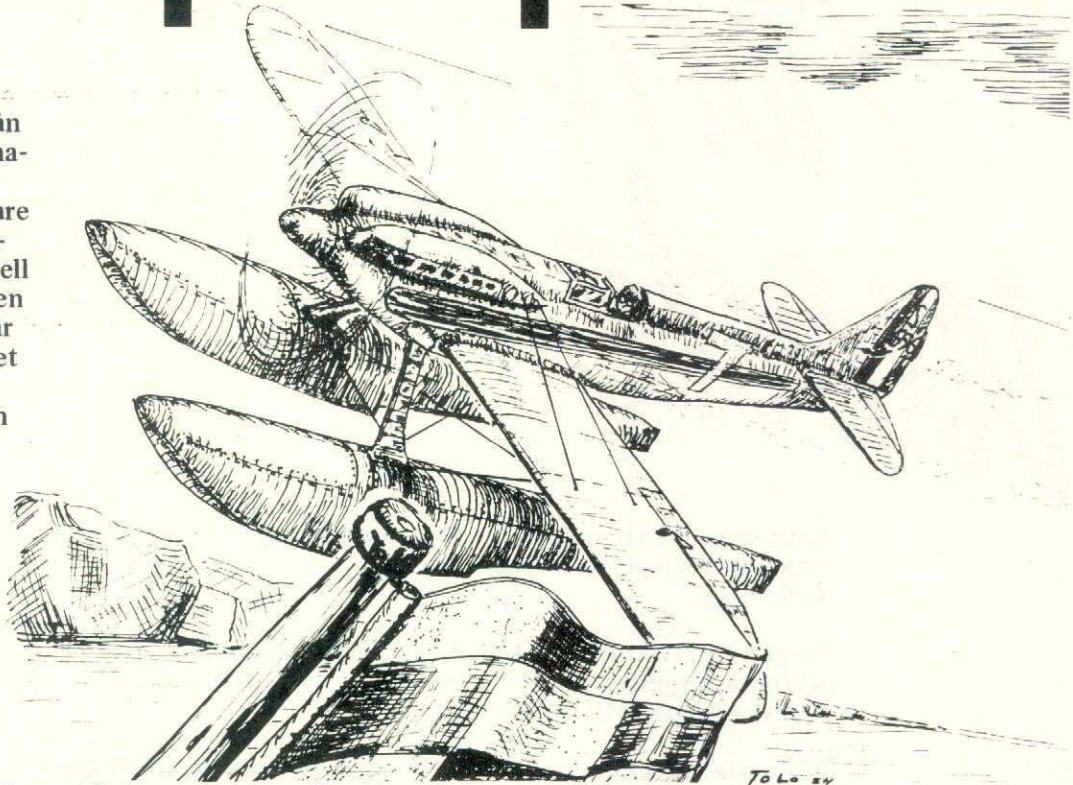
Vill du själv komma med tips om intressanta modellbyggen eller nyheter, rapportera från tävlingar eller berätta om verksamheten i den modellklubb där du är med, så skriv gärna till oss på Mach! Adressen är Box 2260, 171 02 Solna.

Schneider Cup-vinnare i skala 1:14

77 cm krutpaketet på tofflor

Supermarine S6B, den geniale R.J. Mitchells Schneider Cup-vinnare från 1931, väckte förra året ett häftigt begär som pockade på att tillfredsställas. För en gammal modellbyggare och radioflygare som jag, är den naturliga lösningen att bygga en modell av härligheten! Det här är berättelsen om hur det gick till. Eftersom det är fråga om ett sjöflygplan kommer det till stor del att handla om mina erfarenheter av flottörkonstruktionen och vattenhanteringen.

Text, foto och teckningar:
Tore Loodin

All skala-byggnation måste inledas med dokumentationsforskning. Hobbybokhandeln i Stockholm visade sig vara en guldgruva. Där fanns Charles A. Mendenhalls "The Air Racer" innehållande treplansskisser av nästan alla racerkonstruktioner genom tiderna. 98 flygplan är redovisade med prestanda och färg-uppgifter, däribland samtliga Schneider Cup racers. Kompletterande informationer inhämtades från John Batchelors "The illustrated History of Seaplanes & Flying boats" och David Moldons "The Schneider Trophy Contest 1913 - 1931, 50th Anniversary". I dessa båda böcker finns färgillustrationer av flygplanet, vilket är viktigt, eftersom färgfotot inte var upfunnet på den tiden!

Härefter gällde det att bestämma lämplig storlek på modellen. Den lilla rostiga familjebilens utrymmen och innehavet av en 3,5 cc

tvåtaktsmotor, Veco.19, blev dimensionerande: Spännvidden bestämdes till 110 cm och längden till 77 cm. Eftersom originalmaskinens längd var 11,09 meter blev skal-faktorn cirka 1:14.

Konstruktionsarbetet

Fram med miniräknaren, ritbesticket och vinkelhaken! Efter någon veckas ritarbete hade jag en enkel konstruktionsritning klar. Vissa avvikelser gjordes för att prioritera flygegenskaperna och hanterbarheten: Originalen hade en otroligt smal kroppssektion, vars yta inte översteg motorns tvärarea. Piloterna måste ha varit av ett slimmat format! Modellens frontarea ökades för att få plats med motorn, bränsletanken och flyg-elniken. Vingprofilen fick bli en beprövad halvsymmetrisk profil av Eppler-typ. Flottörerna däremot slimrades avsevärt jämfört med originalet. De gavs en planare V-form än originalet, vars djupt kurvade V-profil bedömdes ge alltför stor våt yta i exakt nedskalad form.

Vingen och kroppen byggdes i konventionell radioflygmodellteknik i balsa. Brandskottet och spanten i kroppens främre del sågades till av plywood i flygkvalitet. Vid bygget användes i huvudsak det praktiskt taget viktlösa cyanolitlimmet. Ett underbart lim som härdar sekundsnabbt. Det gäller bara att undvika att limma fast fingrarna i varandra eller i modellen!

Flottörer i foam

För flottörerna provades en ny teknik: En foamskiva av 40 mm tjocklek inhandlades i byggvaruhuset (Du vet det där vita lätta materialet som används för isolering och emballering av ömtåliga prylar). På skivan ritades med filtpena upp flottörernas sidoprojektion, två för varje flottör. (Kolla att

foamen inte smälter av lösningsmedlet i pennen! Den tål inte cellulosebaserade lösningsmedel, men tolererar däremot spritlösningar!) Sedan skars flottörremna ut med en välslipad och smalbladig förskärare. Tag god puts-mån i förhållande till de uppritade profilerna!

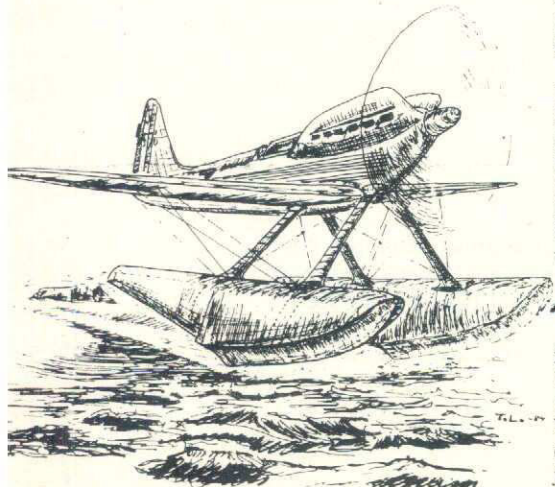
Varje flottörhalva gavs sedan rätt under- och övervattensprofil med användande av kniven. För detta användes också Sandviks orangefärgade slipklossar "400 normal" och det gamla hederliga ögonmättet. Det går snabbt, eftersom foamen är ytterst lättslipad men det gäller att se upp så att man inte i hastigheten slipar ner för mycket.

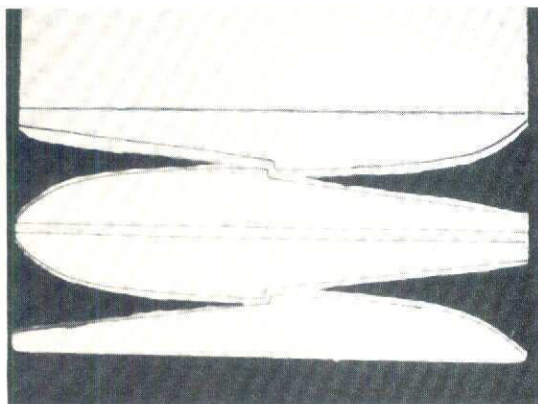
Slipdammet är av skilsmässosframkallande karaktär. Det blir elektrostatiskt vidhäftande. Därför är en strategisk planering önskvärd. Passa på, när "kobran" arbetar över eller spelar bridge avsidet. Tag fram dammsugaren och dammsug vartefter, ja även under skorna! Försök slipa inuti en vid, genomskinlig kläddplastpåse (håll näsan utanför!). Eller bäst av allt! Håll till utomhus. Foamsmulorna är ett utmärkt jordförbättringsmedel för styva lerjordar, om Du råkar ha ett villajordbruk.

Papier mache-teknik

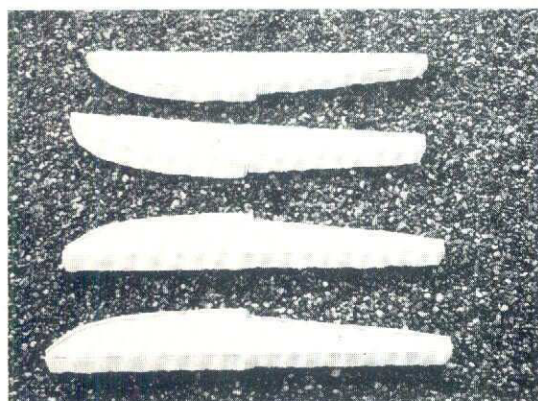
OK, tillbaka till ämnet: Resultatet av ett par timmars arbete var ett par så gott som klara flottörer. Finessen med att göra varje flottör i två halvor är att det är lätt att få den symmetrisk och att man efter hopfogningen har en mittlinje som säker referens. Som tidigare antytts slipades bottenformen till med mycket trubbigare V-form än originalets. Sidorna i V-et gjordes mycket flatare. Eller annorlunda uttryckt: dubbelkrökta ytor undveks. Detta underlättar utformningen, minskar den våta ytan och förbättrar därigenom startegenskaperna.

Fortsättning på sidan 4!

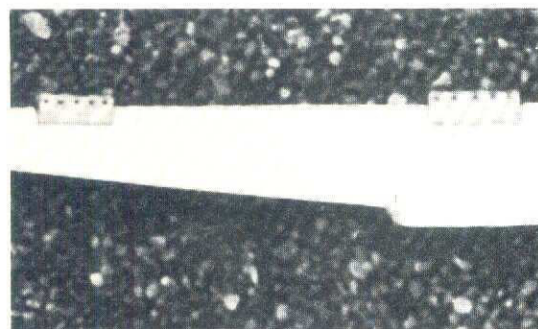
Flottörämnen
uppritade och
delvis utskurna
ur foamblocket.

De utskurna
flottörhalvorna
färdiga för ut-
formning av un-
dervattenskropp
och översida.

Här har stött-
infästningar av
plywood fällts
in i ena flottör-
halvan.

Nu har flottör-
halvorna hopfo-
gats och klädsel
med omslags-
papper börjat.

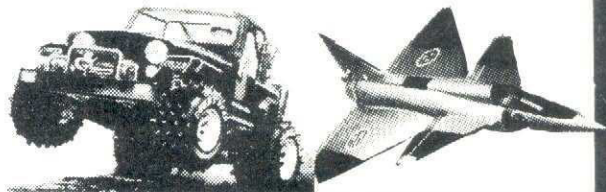
S6:an i sitt rätta
element i Kyrk-
viken på Lidingö

HOBBYKATALOG 84-85

NY
250
SIDOR

Scandinaviens största
sortiment. Över 3000 art.
Endast postorder.

MODELLFLYG - BÅTAR -
BILAR - RADIOSTYRNINGAR - MOTORER
PANSARVAGNAR - FARTYG - PLASTMOD.

JAG SKICKAR 30:- I FRIM./SEDLAR.
SÄND KATALOGEN DIREKT I MIN BREVLÅDA.

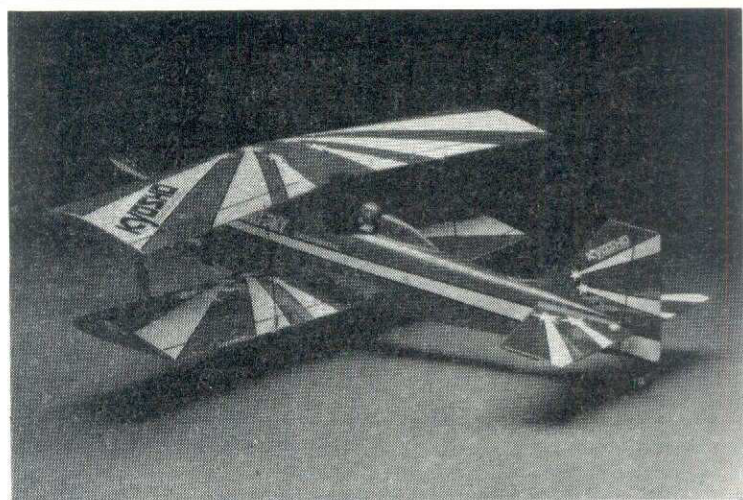
Namn

Adress

Nr./ort

NORWEGIAN MODELLERS AB

BOX 145, 45700 TANUMSHED
TLF. 00947-33 16140 - 33 14 574

ACROSKY är en skalmodell avsedd för .35 - .45 fyrtakts-
motor. Spännvidd: 1180 mm. Längd: 970 mm. Helbalsamo-
dell, med alla delar förtillverkade. Motorkåpa av ABS. Dess-
utom ingår många delar såsom landningsställ, hjul, hjulkåpor,
tank, linkar etc.

ACROSKY och många andra fina KYOSHO-modeller för den
verkligt kräsne finner du i din hobbybutik.

Läs mer i den 48-sidiga svenska färgkatalogen som finns i din
hobbybutik eller kan beställas mot 20 kronor i frimärken
eller sedel direkt från generalagenten för KYOSHO.

ÅB SLOTCAR, Box 21 107, 100 31 Stockholm

Nästa nummer av Mach innehåller ritningen på en utmanare till Tore Loodin's S6B

Man kan starta S6:an på hjul också, dock inte på det här underlaget.

Före hoplimning av flottörhalvorna är det praktiskt att limma in 5 mm plywoodbitar avsedda för "landställs"-stöttorna, och en förstärkning av steget i form av ett litet tvärspar. Detta till förhindrande av att man komprimerar foamen när modellen sätts ner på landbacken, då huvuddelen av modellens vikt ligger på steget.

Ytan på foamen är ganska ömtålig för intryckningar. Därför förstärktes den med en i detta sammanhang ny teknik, som dock är sekelgammal: Papier maché. Ett vanligt kraftigt brunt omslagspapper revs i större och mindre bitar, som lades i blöt i vatten. Observera att bitarna inte skall klippas till utan rivas. Då blir överlappande skarvar så gott som osynliga och lätt slipbara.

Flottörkroppen beströks med "Cascol Vinter", ett vinylbaserat vattenbeständigt bygglim av vitlimstyp. De våta pappersbitarna lades på överlappande till dess hela flottörkroppen var täckt. Utanpå pappret ströks mer lim och befintliga luftbubblor under pappret "jagades" bort med penseln. Efter någon dags torkning hade nu flottörerna ett hårt spant ytterskal av segt och limförstärkt omslagspapper. I den mån skarvarna mellan pappersbitarna syntes, slipades de lätt ner med ett sandpapper.

Den slutliga ytterbehandlingen av flottören bestod av infärgad plastfolie för modellbruk, varav det finns ett stort antal fabrikat i modellhandeln. Välj en tunn film i det lägsta värmerregistret! Den stryks på med ett strykjärn eller ett krympfilmsjärn. Det senare kan starkt rekommenderas, så att man slipper diskussioner med järnets huvudsakliga bru-

kare om de konstiga färgfläckarna på strykjärnssulan. Jag hade turen att hitta folie i SE6:ans färgställningar, marinblått och silver. Det gäller att arbeta snabbt med järnet, så att inte foamen smälter av värmen. Det kan vara skäl i att klä en liten provbit av foam för att få en känsla av hur mycket den tål.

Även flygplansskrovet och vingen kläddes med krympfilm. Skarvar i klädseln på främre delen av flygkroppen "låstes" med färglös lack till skydd mot inläckning av det feta modellbränslet. De oklädda trätorna inuti kroppen lackerades för att bli fuktbeständiga. Flygradion och ackumulatorn lades in i plastpåsar som knöts ihop kring utgående elkablar. Roderservona fick sitta oskyddade. De har ganska täta ytterhöljen, som tål vattendropp.

Vid invägning av modellen i flygklart skick stannade vägen på överraskande låga vikten 1,5 kilo. Den är alltså lika lätt som en Quarter Midget Pylonracer trots flottörerna!

Nästa spännande moment var flytprov i swimming-poolen. Där satt hon vacker som en svan i vattnet!

Nu följde uppmätning och kontroll av alla anfallsvinklar och justering av tyngdpunktsläget. Det här är viktiga åtgärder beskrivna på ett par rader. De tar i själva verket åtskilliga timmar att genomföra. Men om de görs med omsorg, vet man att modellen uppför sig väl vid provflygningen.

Motorprov

Så en dags motorprov för kontroll av maxeffekt, trottlingsegenskaper och framför allt

av tomgången. Denna måste vara pålitlig hos en sjöflygmodell. Stannar motorn under ut- eller intaxning, kan den landbundne piloten bara hoppas på pålandsvind eller en vänlig båtmedmänniska!

Spännande provflygning

Äntligen tid för provflygning. Det blev en lång dags väntan på kvällningens mojnande vind. Assistans av en modellflygkollega med båt rekvirerades. En lång och delvis bitter erfarenhet har lärt en luttrad pilot att aldrig sjöflyga utan marint understöd. Vid uttaxningen befanns flygplanet vara väl styrbart trots avsaknad av vattenroder. Motorpådrag kombinerat med fullt höjdroderutslag gav hyfsad känslighet på sidroderet.

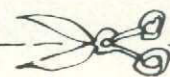
Så uppstyrning rakt mot vinden och full tilt ahead! Efter ett 20-tal meter lyfte hon vid en lätt press med höjdrodret och flög utan behov av trimmerjustering. Det gick snabbt undan. Vändningarna runt en tänkt mätsträcka gjordes med vertikalsvingar a la pylonracing. Efter några löpsträckor var det dags att landa. Och där smög hon sig ner i ytteffektkudden och satte sig mjukt efter en lätt bakåtpress på höjdrodret.

En annan historia

Efter ytterligare en natts slutputsarbeten blev hon klar till påföljande dags Schneider Cup Trophy Race hos Lidingö Modellklubb vid Norra Sticklinge... Men det är en annan historia!

Jag beställer

*Följ allt om flyg i MACH 1985 till 1984 års pris!
En bra julklapp, både att önska sig och att ge bort.
Sätt in prenumerationsavgiften 80:- för hela året på
Mach's postgirokonto 862666-5, eller fyll i och
sänd in den här kupongen.*

Frankeras ej.
Adressaten
betalar portot.
Voidaan
lahettaa ilman
postimaksua
pohjoismaissa
Vastaanottaja
maksaa
postimaksun

Mach

Svarsförsändelse

Kundnummer 32187007

Namn

Utdelningsadress

Ortsadress

**1985 kostar Mach 23:- i kiosken. Du spar 12:-
på att prenumerera och få Mach till 1984 års pris!**

FLYG * BIL * BÅT * TILLBEHÖR * TIPS

KATALOG

1985

HOBBYKATALOGEN SOM GER DIG ALLT.....

Bilar, båtar, helikoptrar, flygplan, tillbehör och massor av tips om olika saker. Nästan 150 sid. där Du också finner många nyheter för 1985.

Sätt in 30:- på pg 432 18 23 - 9 och skriv KATALOG 1985 så kommer den hem till Dig inom kort.

Du kan också ringa in Din beställning på tel: 08 - 15 68 63, postförskottsavgift 5:50 läggs då till katalogpriset.

Vi finns på Frejgatan 21, 113 49 Stockholm.

GÖT-HOBBY

Joakim och "Grover" siktat mot VM

Skall en svensk segelflygare göra sensation i Australien 1985? Chansen finns onekligen, för den andra veckan i april går VM för modellsegelflygare, och vi har en 19-åring som håller världsklass i grenen. Det är örebroaren Joakim Ståhl, som vann landslagsuttagningen i höstas. Med "Grover", flygplanet han själv konstruerat tillsammans med Olle Carlsson, har han goda utsikter att hävda sig i mästerskapet. Största problemet är väl egentligen avståndet till tävlingsplatsen. Man vet ju hur svårt det är att samla svenska tävlingsdeltagare från hela landet, och till Australien kostar biljetten en smärre förmögenhet. Kan inte SAS hoppa in som sponsor och rädda svenskt tävlingsdeltagande?

De här bilderna från uttagningstävlingen i Örebro har tagits av Christer Jansson, själv en av våra tio bästa i sporten.

Den största delen av landslagstruppen: Stående fr.v. Leif Pernstig, Joakim Ståhl och Torgny Carlsson. På knä fr.v. Magnus Johansson och Stefan Carlsson. På bilden saknas junioren Clarence Carlsson och reserven Gert Holtbäck.

Tror Du att Du är för gammal att lära Dig hur man använder en dator?

Då tar du fel! Med en "LASER 210" color hemdator lär både Du och dina barn snart vad "BASIC" är. Du ansluter den till Din egen TV och kass-spelare. Du kan beställa spännande spelprogram och seriösa nyttoprogram. Skriv eller ring! Vi sänder Dig gratis all information och prislista.

G. BRUNFELT AB

Rubingatan 44, 421 62 V. Frölunda
Tel. 031-470294

RESULTAT UT-1984, ÖREBRO

1) Joakim Ståhl 14386 poäng. 2) Leif Pernstig 14122. 3) Bengt Johansson 14012. 4) Torgny Carlsson 13804. 5) Tommy Kinnunen 13678. 6) Gert Holtbäck 13662. 7) Gunde Carlsson 12609. 8) Christer Jansson 12453. 9) Magnus Johansson 12244.

UTTAGNA TILL LANDSLAGET

1) Joakim Ståhl, 2) Leif Pernstig, 3) Torgny Carlsson. Reserv: Gert Holtbäck.

JUNIORER

1) Joakim Ståhl 14386. 2) Magnus Johansson 12244. 3) Clarence Carlsson 12140. 4) Stefan Carlsson 11413. 5) Mattias Carlsson 10608.

UTTAGNA TILL JUNIORLANDSLAGET

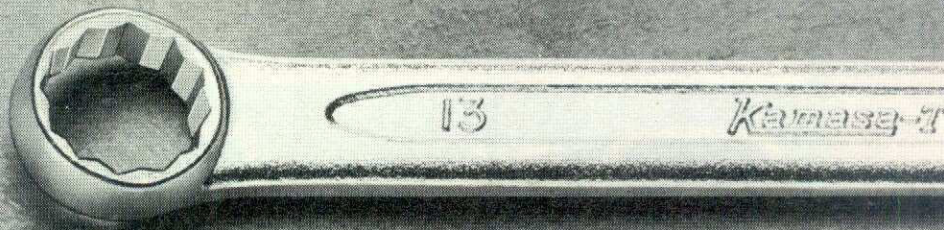
1) Magnus Johansson, 2) Stefan Carlsson, 3) Clarence Carlsson.

MJUKT OCH HÅRT

Vilken härlig känsla — mjuk och skön i handen trots det enormt hårda kromvanadinstålet — det är det som har gjort

Den tunna ringen och vinklingen ger maximal åtkomlighet.

Den lagom sträva ytan ger bra grepp även för oljiga händer och är dessutom lätt att hålla ren.

Kamasa-TOOLS

KG KNUTSSON AB. TEL. 08-92 30 00

Joakim Ståhl, t.v., gratuleras av Lennart Johansson. På övre bilden t.h. Gert Holtbäck, landslagsreserv, under honom Tommy Kinnunen.

SG-38 FANS

Du har nu chansen att bygga en egen replica i skala 1:10. Ytterst detaljerad. Du kan t.o.m. bygga spryglarna som original och styra rodren från spaken. Denna underbara ritning, som gjorts av Leif Ohlsson i Göteborg, kan du beställa hos oss.

RITNINGAR

Ur vår kollektion storskala:
 Focke Wulf 190 1:3,8 spv 2,76m
 Zlin 50L 1:3 spv 2,86m
 Bellanca Scout 1:3,5 spv 2,8m
 Pitts' S1s 1:2 spv 2,64m
 Fokker Dr1 1:2,5 spv 2,87m
 Polikarpov RATA 1:3,8 spv 2,36m
 Vi har ritningar även för nybörjare.

KATALOG Nr 11

Katalog med 50 olika flygande modellraketer sändes mot kr 10:- i sedel.

Ingenjörfirman ATLAS AB
 Nordens 147 Avd M1 23200 ARLOV

Beställ vår nya katalog

med massor av tips "know how", över 150 sidor: Radiostyrningar och modeller. 40:- till postgiro 164816-1.

Kerstinbodagatan 12
 64150 KATRINEHOLM 0150-18866

PÅ SAMMA GÅNG.

Kamasa till Sveriges mest sålda blocknyckel.

Högvärdigt
 kromvanadinstål.

Smala käftar för bästa
 åtkomlighet men ändå tillräckligt tjocka för att ge en god anliggningsyta.

Kamasa blocknycklar finns både med millimeter- och tummått från 6 mm resp 1/4" till 50 mm resp 15/8".

BYGG SVENSKT BYGG *Heller*

A28B D.H. Vampire från F14.

Heller har marknaden i särklass största sortiment av svenska flygplan. Inte mindre än 27 olika byggsatser levereras med svenska dekaler och då oftast i flera varianter. Du kan t.ex. bygga flygplan ur svenska flygvapnet som J8, J21, J28, J29, J35, A28, A32, AJ37, S14, S26, S28, S32, Tp5, Sk16, Sk28 och Sk50. Dessutom har Heller flera olika svenska civila plan samt trafikflygplanen från SAS som t.ex. DC6 i skala 1:72!

"Heller är modellen"

Märkesvarugrossisten
MÅL
BERICO
MALMÖ
Höjrodergatan 6 - 212 39 MALMÖ
Tel. 040-93 63 70